

MŰSZAKI LEÍRÁS

BUDAPEST, V. ker. Kossuth tér Térépítészeti tervpályázat

TÖRTÉNETI ELŐZMÉNYEK ÉS TERVEZÉSI ALAPKONCEPCIÓ

A Kossuth tér, mint Magyarország főtere nemcsak **szimbolikus jelentőséggel** bír, hanem a fővárosban, városi térként betöltött szerepe is jelentős, melyet jelenlegi formájában nem képes rangjához méltóan ellátni. Az anyagminőségükben alulkezelt, elhasználódott térburkolatok, a Parlament előtt kialakult nagyméretű parkoló, az elhanyagolt növényzet, az előregedett faállomány, valamint a környezettől való elzártság szükségessé teszik a környezetrendezési beavatkozást.

Célunk egy olyan, nagyvonalú tér létrehozása, amely amellet, hogy minden egységben szervesen kapcsolódik a parlament épületéhez, úgy képes ellátni különböző feladatait, hogy ne csak **reprezentatív köztérre** és **rendezvénytérré** váljon, hanem látványos, mozgalmas parkot is találjon az idelátogató.

Fontos kiemelni, hogy a Kiíró által a tervezési kiírásban felsorolt igények figyelembevételével alakítottuk ki a koncepciókat, azonban **nem tartjuk szükségesnek a tér kerítéssel történő lehatárolását**. Egy jól kialakított, a szükséges előírásoknak megfelelő biztonságizóna-rendszer megfelelő kialakítást jelent a területen. Műemlékvédelmi hitelesség szempontjából is kérdéses a kerítés megjelenése, mivel a tér története során soha nem volt kerített, az idelátogatók számára átjárható, nyitott tér volt, melynek hangulata, városszerkezetben betöltött szerepe is megváltozna, ha kerítéssel lenne körbevéve.

Amennyiben a Kiíró feltétlenül ragaszkodik a kerítés kialakításához a terven az általunk meghatározott – un. esetleges kerítés helye – nyomvonalon ez kialakítható. Véleményünk szerint elegendő lenne ezen a nyomvonalon egy elbontható, szükség esetén (védelmet igénylő rendezvény, személy stb.) gyorsan felállítható, modern megjelenésű kerítésrendszer kialakítása, amelynek tartóoszlopai előre gyártott és földbe épített perselyekbe csatlakoznak.

A teret három fő egységre osztottuk. A Parlament tengelyében az épület középvonalában egy **nagyméretű, tágas burkolt felületet** alakítottunk ki. A középső reprezentatív tér mellett egy-egy határozott formájú zöldfelületi egység jelenik meg. A burkolt tér tagolása érdekes terepjátékkal történik. A tér – a meglévő kialakult terepszinteknek megfelelően – enyhén emelkedik a Parlament bejárata felé. Ebbe a ferde síkba hasít bele és így metsz ki egy téglalap alakú területet egy közel vízszintes sík – ezáltal az épület felé 3 lépcsőnyi szintkülönbség alakul ki – melynek köszönhetően még jobban hangsúlyozódik az épület monumentalitása és egyértelműen lehatárolódik egy multifunkcionális rendezvénytér.

A téren az épület középső tengelyében kialakított burkolt felület alatt helyeztük el a **mélygarázst**. A földalatti parkoló -1 szintjén kapott helyet a **Látogató Központ** valamennyi szükséges, hozzá kapcsolódó funkciójával együtt. A Látogató Központból –

biztonsági ellenőrzés után – egy rámpa segítségével lehet a Parlament bejáratához feljutni.

A Kossuth téren a mélygarázs felett egy városi díszter kialakítása a cél, mely a környező területekhez és gyalogosközlekedési rendszerhez szervesen kapcsolódik. A felszínen így egy nagyvonalú, elegáns, **világvárosi léptékű tér és park** alakul ki. A reprezentatív, attraktív **városi díszter** a várhatóan megnövekedő gyalogos forgalom átvezetésére, találkozó és gyülekezőhelyül alkalmas, de egyben pihenésre, ki-kapcsolódásra is megfelelő területekkel rendelkezik.

Növényzetének és vízfelületeinek köszönhetően előnyös helyi klímával és környezeti kondicionáló hatással bír.

TERVEZETT FORGALOMI REND ÉS ÚTBURKOLATOK

A Kossuth tér talán legfontosabb és állandó közlekedési problémája a jelentős mennyiségű parkoló gépkocsik száma és az ezzel összefüggő parkolás megoldása. A burkolt felületek jelentős része jelenleg parkolóként funkcionál.

Az idelátogatók és a parlamentben dolgozók elképzelésünk szerint a jövőben a tér alatti 3 szintes (434 férőhelyes) parkolóházban hagyhatják autójukat. A mélygarázs lejárata – kétirányú nyitott rámpán keresztül – az Alkotmány utcából kerül kialakításra. A parkolóházból 3 helyen lehet feljutni a felszínre liftek és lépcső segítségével. Egy-egy feljárt a Földművelésügyi Minisztériummal valamint a Néprajzi Múzeummal szemben lévő oldalon kialakított gyalogos zónában található, a harmadik feljárt a tér középső egységének déli oldalán került kialakításra. A turisták buszaikkal a Néprajzi Múzeum előtti területen parkolnának (ahol korábban is tehették).

Fontos szerepe van a tervben a Földművelésügyi Minisztériummal valamint a Néprajzi Múzeummal szemben lévő oldalon kialakított 14 m széles **gyalogos sétánynak**, mivel így a tér nemcsak egy keskeny járdáról lesz elérhető, hanem egy eseménydús, különböző módon tagolt, ülőfelületekkel gazdagított sétányról nyílik fel. A sétányhoz közvetlenül kapcsolódik a Parlament előtti nagyméretű, elegáns burkolat.

A villamos-pálya és a sétány között fut a 2 méter széles **kerékpárút**, melyet szintén 2 méter széles zöldsáv választ el a sínektől. A kerékpárút anyaga simított beton. A villamossín és az úttest között alacsony beton terelőelemeket helyeztünk el. A villamos-pályát ahol erre lehetőségünk volt gyeppen helyeztük el ezáltal is barátságosabbá téve a tér jelentős közlekedési felülettel terhelt keleti oldalát.

A Duna felőli oldalon új gyalogosátkelő helyek kialakítását tervezzük, hogy a lépcsőn a rakpart szintjére lesétálók biztonságosan átjuthassanak a víz felőli oldalra. A gyalogosokat korlát akadályozza meg, hogy az épület körüli biztonsági zónán belül kerüljenek.

A TERÜLET VÉDELMI KIALAKÍTÁSA

A védelmi rendszert funkcionális és esztétikai okokból is vizsgáltuk, figyelembe véve a szükséges védelmi előírásokat. Ezek alapján a teret három részre tagoltuk:

A **belső biztonsági zóna** lehatárolását a lehető legkevésbé észrevehető módon **üveg felülettel** terveztük. A biztonsági-üveg korlát magassága cca. 110 cm, mely megakadályozza a behatolást. Az üvegtornyán belül, azzal párhuzamosan infraérzékelőkkel ellátott behatolás jelző rendszer működhet. Az üvegtorny megnyitása több ponton lehetséges, ahol szükséges ellenőrző-áteresztő pontokat kialakítani. Ezeket a helyeket (pl. delegációk érkezése, állami ünnepek vagy magasrangú vendég fogadása esetén) a terven jelöltük. Ezen a biztonsági zónán belül gyalogosan és gépjárművel csak ellenőrzött módon lehet közlekedni. Ebbe a zónába érkezik a Látogató Központból a rámpa – ahol a látogatók érkeznek a Parlamentbe.

A **külső biztonsági zóna** határa a villamospályával párhuzamosan fut és megakadályozza a terület gépjárművel történő megközelítését – ezen a zónán belül gyalogosan szabadon lehet közlekedni. A védelmi zóna több elemből épül fel. A déli oldalon a József Attila szobor mellett 40x40x40 cm-es négyzet alaprajzú gránit tömbök kerülnek elhelyezésre, melyek akár ülő felületként is szolgálhatnak. Ez a köttömb-sor egészen a déli oldalon lévő villamosmegállóig húzódik. A tér déli szakaszán a fák körül alakítottunk ki 40-45 cm magas műkő támfalakat, melyek szintén szolgálhatnak ülőfelületként, de egyben fizikai akadályt is jelentenek a gépjárművek számára. A keleti oldalon a Földművelésügyi Minisztérium és a Néprajzi Múzeum tér felőli oldalában egy szabálytalan formájú egyedi kialakítású magas minőségű beton illetve műkő padot terveztünk, mely az itt kialakított sétány középvezetékében helyezkedik el - integrálva a fasort is. Ez az elem szintén megfelelő védelmet nyújt a gépjárművekkel szemben. A tér középső burkolt részén az egyedi padsort 40x40x40 cm-es ülőkő váltja fel – itt még további védelmet nyújt a főhomlokzat előtt húzódó lépcsősor is. Szintén hasonló megoldást alkalmaztunk az északi oldalon is az úttest illetve a kerékpárút mentén. A behajtást a szükséges helyeken földbe süllyeszthető elemekkel biztosítjuk.

TÉRÉPÍTÉSZETI KIALAKÍTÁS

A három részre tagolt kert egyszerű, jól értelmezhető rendszere különböző eseménytereknek ad helyet a téren.

A központi ünnepélyes, feszes hangulatú tér alkalmas reprezentációra, de bármilyen szabadtéri rendezvény lebonyolítására is (pl. Tér-Film-Zene fesztivál, játszónap, korszolypálya kialakítása stb.). A tér lépcsőzetes kialakítása akár leülésre is alkalmasá teszi a lépcsőket a látogatók számára. A burkolt terület déli oldalán nagyfelületű **egynyári virágágyat** alakítottunk ki, mely fokozza a tér ünnepélyes hangulatát. A burkolt tér déli oldalán kialakuló virágfelületet lépcsőzetes kialakítású vízjátékokkal gazdagított **teraszos pihenőtér** kíséri. A virágfelülethez kapcsolódóan 3 db nagyméretű gránittömbből kialakított vízjátékot terveztünk, mely kellemes hang és mikroklimatikus hatásának köszönhetően vonzó hely lehet az idelátogatók számára. Ennek közelében nagyméretű padokat helyeztünk el a téren és a lépcsősor déli oldalán, melyeket ültetőedénybe telepített növényekkel tettünk kellemesebbé.

A másik két felületi egység formailag hasonló, de funkciójában mégis különböző alapeleme a térnek. A zöldterületet az épület szerkezetéhez, rendszeréhez igazodó sávok tagolják, ahol különböző funkciók kerültek kialakításra. A sávok illeszkednek a Parlament arányaihoz és a gyepfelületet játékosan tagolják. A felületeket 12 cm-re kiemelkedő változó szélességű beton szegélyek választják el, ahol a különböző funkciók kerülnek kialakításra.

A déli oldal új eleme a metró és a villamosmegálló felől érkező a parlament hossz-tengelyével párhuzamos út melynek tengelye a Kossuth szobor felé vezet. A gyalogos sétányról szépen feltárul a Parlament homlokzata és erre a tengelyre van felfűzve egy gyepes pihenőzóna valamint két díszmedence is. A tengelyt vizuálisan a Kossuth szobor zárja le.

Kiemelkedően fontos attraktív elem az épület oldalszárnyai előtt elhelyezkedő, a sétány mellett a zöldfelületi egységben kialakított **két nagyméretű vízmedence**, mely a tér egyik leglátványosabb eleme és magasra szökő (8-10 m magas) **vízzjátékával** már messziről látszik a téren, ugyanakkor kiemeli az épület szimmetriáját és a víz körül kellemes tartózkodóhelyek alakulnak ki. (Az eredeti Steindl Imre által készített téralakítási koncepció is két medencével számolt a téren – bár elsősorban nem ez a gondolat vezette a két medence kialakítását.)

A tér legnagyobb felületén intenzíven fenntartott pázsitot terveztünk, mely hangsúlyozza a tér eleganciáját. A gyepfelületből csak a fák emelkednek ki ezáltal mintha kissé lebegnének a tér felett.

A tér északi oldalán található parkrészben kisebb **játszóteret** alakítottunk ki, helyén hagyva a Károlyi szobrot. A parkot hasonló 12 cm-re kiemelkedő változó szélességű beton szegéllyel szegélyeztük mint a tér központi részén.

A téren található emlékműveket, szobrokat a helyükön hagytuk. Javasoljuk azonban az 1956-os emlékmű áthelyezését az északi medence melletti térre, illetve az 56-os áldozatok emlékművét áthelyezni a déli medence melletti gyepfelületbe. A többi emlékművet és szobrot a helyükön megtartottuk.

A park valamennyi része úgy lett kialakítva, hogy a mozgássérültek teljes körűen tudják használni. A magasságkülönbségek nem jelentősek.

TÉRBURKOLATOK

A terület kitüntetett szerepe **multifunkcionális** kialakításában érhető leginkább tetten. A tér igyekszik diszkrétan szervező erőt sugározni: teszi ezt egy központi elemmel, a tágas központi térrel és a két oldalán elhelyezett elemekkel. A területen alapvetően gránit burkolatot alkalmaztunk 60x60 cm-es illetve 20x60 cm-es méretben futósoros kötésben.

BERENDEZÉSEK

A parkberendezési tárgyak (padok, világítótestek, hulladékgyűjtők, pollerek) a park kialakításához és stílusához igazodva a mai formavilágnak és anyaghasználatnak megfelelően készülnek és kerülnek elhelyezésre.

A területen külön hangsúlyt kapnak a különleges fény effektusok. A Nemzeti Lobogó tetejéről látványos **fényjáték** szóródik a burkolt térre, mely különleges új éjszakai színfoltja lehet a városnak. A lépcsők élvilágítást kapnak, és a központi térbe benyúló világos színű mészkőtömbök is megvilágításra kerülnek.

A két nagyméretű vízmedence és a feltörő vízszugár megvilágítása is fokozza a tér esti hangulati megjelenését.

A park közlekedési csomópontjaiban, fogadótereiben egységes kivitelű, a többi parkberendezési tárgyhöz igazodó formájú és anyagú információs táblákat helyezünk el. Ilyen információs tábla található a déli oldalon a bejárati zónában és az északi tér felőli bejárati téren.

NÖVÉNYALKALMAZÁS

A terület térépítészeti kialakítása során figyelembe vettük a meglévő értékes növényállományt. A kivágásra javasolt fákat a műszaki leírás mellékletében közöljük. A területen több helyen fák telepítését javasoljuk, azonban az alapfelületet a gyepterület határozza meg és az átláthatóság valamint az elegancia miatt a gyepterület dominál a téren, melyben úsznak a fák, viszont jelentős cserjefelület nem tagolja a gyepterületet.

A telepített fáknál őshonos fafajtaikat kívánunk alkalmazni oszlopos tölgy (*Quercus robur* 'Fastigiata'), illetve kislevelű hársakat (*Tilia cordata*). A Parlament közelében néhány kínai ősfenyőt (*Metasequoia glyptostroboides*) ültettünk mely laza örökzöld lombzatával szépen illeszkedik az épület homlokzatához.

A növényedényekben kis lombkoronájú díszkörte (*Pyrus calleryana*) fákat terveztünk. A kerékpárutat a villamospályától alacsony talajtakaróval kialakított cserjesáv választja el. Benne kúszó lonc (*Lonicera nitida* 'Elegant') és az árnyékosabb helyeken kis meténg (*Vinca minor*) található.

Hosszú távon jó lenne néhány tájidegen fafajt lecserélni a területen pl. nyír (*Betula pendula*) idegenül hat a parlament környezetében.

A zöldterület megfelelő színvonalú fenntartásához **automata öntözőhálózat** kiépítése szükséges. A nagyobb gyepterületen esőztető öntözéssel, a kisebb felületeken permetező szórófejjel illetve csepegtető öntözéssel. Valamennyi faegyed számára külön öntözést szükséges biztosítani.

Az burkolt felületre ültetett fák ültetési helyeit faveremrács segítségével alakítjuk ki. A faveremrács mérete 1,50 x 1,50 m, anyaga öntöttvas.

Az ültetett növények – figyelembe véve a terület kiemelkedő jelentőségét és központi fekvését – a lehető legmagasabb igényeknek megfelelően kizárólag előnevelt ill. túlkoros, I. osztályú minőségűek lehetnek.

LÁTOGATÓ KÖZPONT

A föld alatti épületegyüttes fontos eleme a Látogató Központ, mely a föld alatt a mélygarázs -1. szintjén helyezkedik el. A Látogató Központba bejuthatunk a mélygarázból, vagy a téren elhelyezett lépcsőn vagy liften keresztül. Az épületegység önállóan lezárható így a parkolóháztól függetlenül tud működni. A felszínen az épületrész központi tere felülvilágítón keresztül kap közvetlen fényt.

A lift és a lépcső mellett helyezkednek el a mellékhelyiségek – ez szintén a Látogató Központtól függetlenül is üzemeltethető.

ZÖLDFELÜLET KIMUTATÁS

Tervezett állapot:

Biológiailag aktív felületek:

Zöldfelületek	21 400 m ²	
Vízfelületek	1 000 m ²	
Összesen:	22 400 m²	44%

Biológiailag inaktív felületek:

Burkolatok	29 000 m ²	
Összesen:	29 000 m²	56%

Meglévő állapot:

Biológiailag aktív felület:	21 900 m ²	42%
Biológiailag inaktív felület:	29 500 m ²	58%